

VRAGEN + ANTWOORDEN WERKSESSIES NOTA BODEMBEHEER EN AANVULLINGSBESLUIT

Bouwsteen: Aanvullingsspoor

September 2021

Inleiding

In september 2021 zijn, in het kader van de implementatiefase (fase 3) van het programma Bodembeheer van de Toekomst, vanuit de bouwsteen Aanvullingsspoor een tweetal werksessies georganiseerd. Deze werksessies gingen over de transitie van de Nota bodembeheer naar de Omgevingswet (op 21 september) en het Aanvullingsbesluit (op 28 september). Deze werksessies zijn georganiseerd omdat er veel vragen over deze onderwerpen zijn gesteld nadat er een aanbod is gedaan voor praktijkondersteuning vanuit het programma.

De werksessies betroffen digitale bijeenkomsten, welke bestonden uit een plenair deel (waarin het onderwerp werd toegelicht door experts uit het programmateam) en deelsessies (waarin ruimte was voor individuele praktijkvragen van deelnemers). Het plenaire deel is terug te kijken via de website van het programma Bodembeheer van de Toekomst:

<https://samendedieptein.nl/bodembeheer-van-de-toekomst/webinars/>

De in de deelsessies behandelde vragen, en de bijbehorende antwoorden, zijn in dit document ontsloten.

Werksessie Nota bodembeheer, 21 september 2021

Vraag	Antwoord
Algemeen en voorbereiding transitie nota bodembeheer	
Waarom is het belangrijk om de Nota bodembeheer voor inwerkingtreding van de Omgevingswet te analyseren?	In de nu geldende Nota bodembeheer staat het huidige bodembeleid beschreven. Het beleid is gebaseerd op de huidige regelgeving en geldt dus niet zonder meer na inwerkingtreding van de Omgevingswet. Via het overgangsrecht wordt het gebiedspecifieke beleid (vastgesteld volgens artikel 44 Bbk) en de bodemfunctiekaart gelijkgesteld aan het tijdelijk deel van het omgevingsplan. Verder blijft de bodemkwaliteitskaart als basis voor de milieuhygiënische verklaring in combinatie met een vooronderzoek om de kwaliteit van vrijkomende grond of de ontvangende bodem aan te tonen ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet bruikbaar.

Vraag	Antwoord
	<p>Voor de overige onderdelen uit de Nota bodembeheer geldt geen overgangsrecht. Hiervoor zul je na moeten gaan of het nodig is dat hiervoor regels komen in het omgevingsplan en/of dat een beleidsregel aangepast moet worden. Door een analyse van je Nota bodembeheer kun je nagaan wat je van het huidige lokale beleid wilt behouden. Doe je deze analyse niet, dan kan het zijn dat een lokale regel of beleidsregel niet meer geldt en je deze dus ook niet meer kunt gebruiken bij vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het is dus belangrijk om goed voorbereid te zijn en tijdig in kaart te brengen op welke punten actie nodig is om het huidige bodembeleid uit de nota bodembeheer te continueren.</p> <p>Zie hiervoor het informatieblad Transitie nota bodembeheer en bodemkwaliteits- en bodemfunctiekaarten naar het stelsel van de Omgevingswet van het programma Bodembeheer van de Toekomst. Zie ook het aantekeningenformat afwegingsruimte gemeenten, dat voor de analyse gebruikt kan worden.</p>
Specifiek wat betreft de Nota bodembeheer: wat moeten we doen? Wanneer doen we wat en hoe ga je dat doen? Hoe ga je prioriteren?	<p>Het is belangrijk om goed voorbereid te zijn en tijdig in kaart te brengen op welke punten actie nodig is om het huidige bodembeleid uit de nota bodembeheer te continueren. Ofwel in de vorm van regels in het omgevingsplan ofwel in de vorm van aanpassingen in beleidsregels. Het tabblad nota bodembeheer uit het aantekeningenformat afwegingsruimte gemeenten van het programma Bodembeheer van de Toekomst kan daarbij helpen. Zie ook het stappenplan uit hoofdstuk 4 van de Wegwijzer bodem in de Omgevingswet - Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl).</p>
Onze nota is vastgesteld. Betekent dat dan alles in de nota automatisch overgaat (dus ook de onderwerpen anders dan de LMW en bijmengingen met bodemvreemd materiaal) naar het tijdelijk deel van het omgevingsplan?	<p>Nee, niet de hele Nota bodembeheer wordt gelijkgesteld aan het tijdelijk deel van het omgevingsplan. Via het overgangsrecht wordt het gebiedsspecifieke beleid (vastgesteld volgens artikel 44 Bbk) en de bodemfunctiekaart gelijkgesteld aan het tijdelijk deel van het omgevingsplan. Verder blijft de bodemkwaliteitskaart als basis voor de milieuhygiënische verklaring in combinatie met een vooronderzoek om de kwaliteit van vrijkomende grond of de ontvangende bodem aan te tonen ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet bruikbaar. Voor de overige onderdelen uit de Nota bodembeheer geldt geen overgangsrecht. Hiervoor zul je na moeten gaan of het nodig is dat hiervoor regels komen in het omgevingsplan en/of dat een beleidsregel aangepast moet worden.</p>
Zijn er onderdelen uit een nota bodembeheer die in een losstaand beleidsdocument voor bodem kunnen blijven staan?	<p>Het is mogelijk om een los beleidsdocument voor bodem te continueren. Echter, het is wel belangrijk om de instrumenten uit de Omgevingswet te benutten. Denk hierbij aan de omgevingsvisie, het programma of het omgevingsplan. Regels aan initiatiefnemers moeten in het omgevingsplan komen. Onderwerpen die wel in een losstaand beleidsdocument kunnen komen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">- nadere uitleg over het beleid;- de uitwerking van beleidsregels (let op: beleidsregels richten zich tot het bestuursorgaan zelf, maar kunnen wel gaan over de interpretatie van een bepaald begrip zoals de zorgplicht, tijdelijke uitname of de uitvoering van vooronderzoek);

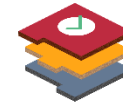
Vraag	Antwoord
	- de totstandkoming van, de beschrijving van en de voorwaarden die de gemeenten stelt aan het gebruik van de bodemkwaliteitskaart als milieuverklaring bodemkwaliteit.
In hoeverre is een nota bodembeheer Omgevingswet-proof?	Een nota bodembeheer is per definitie niet Omgevingswet-proof omdat het een sectoraal beleidsdocument is en uitgaat van de huidige regelgeving in plaats van de regelgeving onder de Omgevingswet. Alleen de onderdelen die via overgangsrecht zijn gelijk gesteld aan het tijdelijk deel van het omgevingsplan, blijven hun werking behouden. Dit geldt voor het gebiedsspecifiek beleid (art 44 Bbk) en de bodemfunctieklassekaart (art 55 Bbk). Daarnaast blijft de bodemkwaliteitskaart als milieuhygiënische verklaring (in combinatie met een vooronderzoek volgens NEN 5725) ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn waarde behouden.
Moet je persé iets doen voor inwerkingtreding van de Omgevingswet?	Dit hangt vooral af van de eigen ambities. In principe zou een gemeente uit de voeten moeten kunnen met de algemene regels uit het Bal en de bruidsschatregels die van rechtswege in het omgevingsplan komen. De instructieregels uit het Bkl zijn namelijk al door het rijk omgezet in bruidsschatregels (bouwen op bodemgevoelige locaties en nazorg) of hiervoor is overgangsrecht geregeld (gebiedsspecifiek beleid, bodemfunctieklassekaart). Wel moet de gemeente dan accepteren dat mogelijk bepaalde onderdelen uit het huidige lokaal bodembeleid, zoals bijvoorbeeld vastgelegd in een nota bodembeheer of het huidige provinciale bodemsaneringsbeleid, niet meer doorwerken of niet meer actueel zijn of goed aansluiten bij de nieuwe regelgeving. Aandachtspunt is wel dat nagegaan wordt of in de omgevingsverordening van de provincie instructieregels zijn opgenomen waar de gemeente bij inwerkingtreding van de Omgevingswet iets mee moet doen.
Wat als het huidige beleid niet past binnen de Omgevingswet?	Als het gaat om regels vanuit het huidige beleid die niet overeen komen met algemene regels van het rijk en/of bruidsschatregels, dan kan onderzocht worden welke mogelijkheden er zijn voor het maken van maatwerkregels of decentrale regels in het omgevingsplan.
Niet alle gemeenten lopen gelijk op met het opstellen van een omgevingsplan, hoe pak je dat aan?	Iedere gemeente heeft een eigen planning voor wat betreft het vaststellen en wijzigen van het omgevingsplan. Dat betekent ook dat onderwerpen die binnen regionaal verband opgepakt of uitgewerkt worden, niet altijd op hetzelfde moment in het omgevingsplan opgenomen kunnen worden. Het is belangrijk dat degene die binnen de gemeente beleidsmatig verantwoordelijk is voor het betreffende onderwerp vroegtijdig contact heeft met de projectleider of werkgroep die verantwoordelijk is voor het maken van het omgevingsplan.
Als een gemeente voorlopig geen omgevingsplan gaat vaststellen, is het dan mogelijk om een thema-omgevingsplan te maken, of een soort parapluplan bodem?	Het is niet mogelijk om een afzonderlijk omgevingsplan voor bodem te maken. Iedere gemeente maakt slechts één (integraal) omgevingsplan. Wel kan alvast voorbereidend werk uitgevoerd worden, zodat uitgewerkte artikelen en artikelsgewijze toelichting klaarliggen om opgenomen te worden in het nieuwe deel van het omgevingsplan op het moment dat deze voor de eerste keer vastgesteld gaat worden. Deze wijziging - indien alleen betrekken hebbend op bodemaspecten - zou je als een 'paraplu-wijziging

Vraag	Antwoord																								
	<p>bodem' kunnen beschouwen. De meeste gemeenten duiden dit aan met de term thematische wijziging van het omgevingsplan.</p>																								
<p>Een regio heeft regionaal bodembeleid dat in alle gemeenten hetzelfde is. Niet alle gemeenten lopen gelijk op met het opstellen en vaststellen van het nieuwe deel van het omgevingsplan of maken verschillende keuzes. Dit is niet handig voor toezicht en handhaving door de Omgevingsdienst. Hoe hiermee om te gaan?</p>	<p>Gemeenten kunnen in regionaal verband optrekken en waar mogelijk ook regionaal keuzes maken. Echter, gemeenten kunnen vanuit hun eigen ambities (omgevingsvisie) eigen keuzes maken die leiden tot andere of afwijkende regels. Bovendien zal iedere gemeente een eigen planning hebben voor het maken en vaststellen van het omgevingsplan. Dat betekent ook dat onderwerpen die binnen regionaal verband opgepakt of uitgewerkt worden, niet altijd op hetzelfde moment in het omgevingsplan opgenomen kunnen worden</p> <p>Omgevingsdiensten zullen gemeenten duidelijk moeten maken dat het vanuit het oogpunt van eenduidigheid en duidelijkheid belangrijk is om niet te lang te wachten met het omzetten van regels naar het nieuwe deel van het omgevingsplan. Het lang gebruik maken van overgangsrecht, werkt onduidelijkheid voor zowel initiatiefnemers als toezichthouders en handhavers in de hand. Het is belangrijk dat degene die binnen de gemeente beleidsmatig verantwoordelijk is voor het betreffende onderwerp vroegtijdig contact heeft met de projectleider of werkgroep die verantwoordelijk is voor het maken van het omgevingsplan.</p>																								
<p>Hoe krijg ik het integrale karakter in mijn bodembeleid onder de Omgevingswet?</p>	<p>Het is zinvol om een integraal visiedocument voor de bodem te maken, die je gebruikt bij de toets van concrete bodemregels. Maak ook gebruik van de 'Online tool 'Ontwerpfragen omgevingsplan' van de VNG. Naast chemische bodemkwaliteit zijn er diverse andere kwaliteiten van de bodem die aandacht behoeven. Zie bijvoorbeeld de website Bodemambities van de rijksoverheid.</p> <table border="1" data-bbox="757 879 1720 1337"> <thead> <tr> <th data-bbox="768 887 992 911">Draagkwaliteiten</th> <th data-bbox="999 887 1223 911">Productiekwaliteiten</th> <th data-bbox="1229 887 1453 911">Regulerende kwaliteiten</th> <th data-bbox="1460 887 1709 911">Informatiekwaliteiten</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="768 916 992 995"> <p>Basis voor bouwactiviteiten</p> </td> <td data-bbox="999 916 1223 995"> <p>Gewasproductie capaciteit</p> </td> <td data-bbox="1229 916 1453 995"> <p>Schone bodem</p> </td> <td data-bbox="1460 916 1709 995"> <p>Cultuurhistorische betekenis</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="768 1000 992 1080"> <p>Ondergrondse activiteiten</p> </td> <td data-bbox="999 1000 1223 1080"> <p>Voorraad drinkwater</p> </td> <td data-bbox="1229 1000 1453 1080"> <p>Levende bodem</p> </td> <td data-bbox="1460 1000 1709 1080"> <p>Diversiteit landschapsbeeld</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="768 1085 992 1165"> <p>Ruimte voor opslag van stoffen</p> </td> <td data-bbox="999 1085 1223 1165"> <p>Voorraad deeltstoffen</p> </td> <td data-bbox="1229 1085 1453 1165"> <p>Stabiele bodem</p> </td> <td data-bbox="1460 1085 1709 1165"> <p>Geomorfologische diversiteit</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="768 1169 992 1249"> <p>Warme/koude opslag (WKO)</p> </td> <td data-bbox="999 1169 1223 1249"> <p>Voorraad fossiele energie</p> </td> <td data-bbox="1229 1169 1453 1249"> <p>Waterfilterende bodem</p> </td> <td data-bbox="1460 1169 1709 1249"> <p>Ecologische diversiteit</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="768 1254 992 1334"> <p>Ondergrondse infrastructuur</p> </td> <td data-bbox="999 1254 1223 1334"> <p>Geothermische energie</p> </td> <td data-bbox="1229 1254 1453 1334"> <p>Waterbergende bodem</p> </td> <td data-bbox="1460 1254 1709 1334"> <p>Niet gesprongen explosieven</p> </td> </tr> </tbody> </table>	Draagkwaliteiten	Productiekwaliteiten	Regulerende kwaliteiten	Informatiekwaliteiten	 <p>Basis voor bouwactiviteiten</p>	 <p>Gewasproductie capaciteit</p>	 <p>Schone bodem</p>	 <p>Cultuurhistorische betekenis</p>	 <p>Ondergrondse activiteiten</p>	 <p>Voorraad drinkwater</p>	 <p>Levende bodem</p>	 <p>Diversiteit landschapsbeeld</p>	 <p>Ruimte voor opslag van stoffen</p>	 <p>Voorraad deeltstoffen</p>	 <p>Stabiele bodem</p>	 <p>Geomorfologische diversiteit</p>	 <p>Warme/koude opslag (WKO)</p>	 <p>Voorraad fossiele energie</p>	 <p>Waterfilterende bodem</p>	 <p>Ecologische diversiteit</p>	 <p>Ondergrondse infrastructuur</p>	 <p>Geothermische energie</p>	 <p>Waterbergende bodem</p>	 <p>Niet gesprongen explosieven</p>
Draagkwaliteiten	Productiekwaliteiten	Regulerende kwaliteiten	Informatiekwaliteiten																						
 <p>Basis voor bouwactiviteiten</p>	 <p>Gewasproductie capaciteit</p>	 <p>Schone bodem</p>	 <p>Cultuurhistorische betekenis</p>																						
 <p>Ondergrondse activiteiten</p>	 <p>Voorraad drinkwater</p>	 <p>Levende bodem</p>	 <p>Diversiteit landschapsbeeld</p>																						
 <p>Ruimte voor opslag van stoffen</p>	 <p>Voorraad deeltstoffen</p>	 <p>Stabiele bodem</p>	 <p>Geomorfologische diversiteit</p>																						
 <p>Warme/koude opslag (WKO)</p>	 <p>Voorraad fossiele energie</p>	 <p>Waterfilterende bodem</p>	 <p>Ecologische diversiteit</p>																						
 <p>Ondergrondse infrastructuur</p>	 <p>Geothermische energie</p>	 <p>Waterbergende bodem</p>	 <p>Niet gesprongen explosieven</p>																						

Vraag	Antwoord
<p>Hoe zit dat met de 10- jaarstermijn voor het actualiseren van gebiedsspecifiek beleid dat is vastgesteld onder het Bbk? Hoe werkt dat door onder de Omgevingswet?</p>	<p>In de toelichting op artikel 53 Bbk is daar antwoord op gegeven. Samengevat: stel op basis van beschikbare info binnen gemeente (o.a. updates BKK, bestemmingswijzigingen, toepassingen etc.) vast of het bodembeheer en dan met name lokale maximale waarden al dan niet nog actueel is. Als je tot de conclusie komt dat het actueel is, leg dat dan voor aan de gemeenteraad. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet is dat een natuurlijk moment om dit gebiedsspecifieke beleid over te zetten naar maatwerkregels in het nieuwe deel van het omgevingsplan. In module A9 (toepassen van grond of baggerspecie) van de staalkaart bodembeheer van het programma Bodembeheer van de Toekomst staan voorbeeldregels.</p> <p><i>NB: De termijn van 10 jaar voor het evalueren en actualiseren van het lokale beleid komt onder de Omgevingswet niet terug. De gemeente(raad) bepaalt zelf op welke momenten het eigen beleid geëvalueerd of gemonitord moet worden.</i></p> <p>Artikel 53</p> <p>Het bestuursorgaan, bedoeld in de artikelen 44 tot en met 46, overweegt ten minste eenmaal in de tien jaar in hoeverre een aldaar bedoeld besluit herziening behoeft.</p> <p>Artikelsgewijze toelichting</p> <p>Dit artikel beoogt met het oog op een goed bodembeheer het actualiseren van de besluiten van het bevoegd gezag ter vaststelling van lokale maximale waarden. Dit is te vergelijken met de herziening van de waarden, bedoeld in artikel 61.</p> <p>Bij de herziening worden in ieder geval betrokken de gevolgen van de lokale maximale waarden voor de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem en het oppervlaktewater, de feitelijke toepassingsvormen en -locaties, het aantal toepassingen over de periode waarop de herziening betrekking heeft. Ook moet hierbij worden ingegaan op de plek van herkomst van de toegepaste grond of baggerspecie in vergelijking met de nieuwe toepassingslocatie, waarbij de oude en nieuwe bodemfuncties en het aantal mensen dat aan de grond of baggerspecie is blootgesteld van belang zijn.</p> <p>De gegevens met betrekking tot de bodem en het oppervlaktewater worden verkregen met inachtneming van de eisen die daaraan bij of krachtens hoofdstuk 2 van het besluit.</p> <p>Het bevoegd gezag kan indien het onderzoek uitwijst dat er geen sprake is van een verbetering of gelijk blijven van de kwaliteit van de bodem of het oppervlaktewater in zijn bodembeheergebied onder meer besluiten om andere lokale maximale waarden vast te stellen of bepalen dat toepassingen binnen het betreffende gebied voortaan binnen het generieke toetsingskader vallen. Hiervoor geldt artikel 51 van het besluit.</p> <p>Het bevoegd gezag dat nalaat om het lokale bodembeheer actueel te houden schendt de beginselen</p>

Vraag	Antwoord
	van behoorlijk bestuur en kan daarop op grond van de Algemene wet bestuursrecht worden aangesproken.
Wordt het 'wensenlijstje' zoals dat nu in het aantekeningenblad is opgenomen verder uitgebreid en gedeeld? Mogelijk levert dit onderwerpen op waar je zelf niet aan hebt gedacht of onderwerpen waar je altijd al iets mee had willen doen, maar niet wist hoe.	De wens wordt vanuit het programma Bodembeheer van de Toekomst onderschreven en wordt meegenomen in het vervolg van het programma. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe dit vervolg vormgegeven gaat worden. Gedacht wordt aan het verbinden van voorlopers en deze voorlopers te helpen met specifieke kennis en procesbegeleiding. Als dit tot resultaat heeft dat meer onderwerpen worden uitgewerkt, kunnen deze worden opgenomen in een soort 'bibliotheek', die voor iedereen toegankelijk is.
Kan de staalkaart worden aangevuld met het voorbeeld van de meldingsplicht voor het toepassen van staalslakken?	Op dit moment is nog niet duidelijk hoe omgegaan wordt met gewenste aanvullingen op de staalkaart. Gedacht wordt aan het verbinden van voorlopers en deze voorlopers te helpen met specifieke kennis en procesbegeleiding. Als dit tot resultaat heeft dat meer onderwerpen worden uitgewerkt, kunnen deze worden opgenomen in een soort 'bibliotheek', die voor iedereen toegankelijk is.
Casuïstiek	
In het huidige beleid heb ik een afwijkend (strenger) percentage aan bodemvreemd materiaal in toe te passen grond of baggerspecie opgenomen. Hoe kan ik dit continueren?	Een afwijkend percentage aan bodemvreemd materiaal is onderdeel van gebiedsspecifiek beleid (artikel 44 Bbk) en is via overgangsrecht gelijkgesteld aan het tijdelijk deel van het omgevingsplan. Uiterlijk in 2029 moet je dit overzetten naar het nieuwe deel van het omgevingsplan, zodat het een volwaardige maatwerkregel wordt over de algemene regel uit artikel 4.1271 van het Bal. In de staalkaart bodem (module A9 toepassen van grond of baggerspecie) staat hier een voorbeeld van.
In het huidige beleid heb ik een eis dat in toe te passen grond of baggerspecie visueel geen asbesthoudend materiaal mag voorkomen. Hoe kan ik deze eis continueren?	In een recente uitspraak van de rechter is gebleken dat een dergelijke eis niet altijd standhoudt omdat deze niet altijd past binnen de mogelijkheden van artikel 44 Bbk. Zeker als de grondslag van de regel het voorkomen van onrust is. Het advies is daarom om een dergelijke eis om te zetten naar een (maatwerk)regel in het nieuwe deel van het omgevingsplan. Daarbij moet het oogmerk van deze regel passen binnen de doelstelling van de Ow en de oogmerken van de artikelen uit het Bal. Opties zijn om een afwijkende waarde voor asbest op te nemen, bijvoorbeeld <1 mg/kg (via maatwerkregel op art 4.1272), om een aanvullende eis op te nemen voor toegestane soort en percentage bodemvreemd materiaal (via maatwerkregel op artikel 4.1271) of om in een beleidsregel bij artikel 4.1271 een nadere toelichting te geven op het sporadisch voorkomen van ander bodemvreemd materiaal dan steenachtig materiaal of hout en aan te geven dat hier ook onder wordt verstaan dat er geen zichtbaar asbesthoudend en asbestverdacht materiaal aanwezig mag zijn.
Als je de functie van een locatie wijzigt naar bijvoorbeeld natuurlijke speelplaats,	Als je hier regels aan wilt stellen, zal je daarvoor regels moeten stellen vanuit de gemeentelijke taak om functies toe te delen aan locaties. Hiermee zijn tot nu toe (voor zover bij ons bekend) nog weinig

Vraag	Antwoord
(hoe) kun je dan eisen stellen aan onderzoeksplicht en toegestane waarde?	<p>ervaringen opgedaan. Advies om hierover contact te zoeken met juristen die bij het omgevingsplan betrokken zijn en kennis hebben over ruimtelijke ordening. Mogelijkheden die er zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">• Gebruiksvormen al meenemen bij toedeling van functies aan locaties (oftewel bij het toedelen van functies aan locaties al rekening houden met de bodemkwaliteit). Zie ook Functiewijziging in het Bbl - Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)• Bepaalde gebruiksvormen verbieden en vergunningsplicht aan verbinden. Dit zal je echter goed moeten motiveren. In beoordelingsregels kun je dan aangeven welke mogelijkheden er zijn om de bodem geschikt te maken voor functie/gebruik. Alternatief is om een melding met algemene regels op te nemen, waarbij vooraf duidelijk is welke bodemkwaliteit bij welk gebruik past. (de regels voor bouwen van een bodemgevoelig gebouw kunnen als voorbeeld dienen). <p>Regels uitsluitend toespitsen op risicolocaties, dus niet voor de hele gemeente laten gelden (voorwaarde is wel dat deze al bekend zijn)</p>
De gemeente of de provincie hanteert onder de huidige regelgeving een andere terugsaneerwaarde (LMW ipv waarde uit functiekaart)? Komt dit vanzelf in het tijdelijk deel van het omgevingsplan?	<p>Nee, een afwijkende terugsaneerwaarde valt niet onder gebiedsspecifiek beleid (artikel 44 Bbk) en wordt daarmee geen onderdeel van het tijdelijk deel van het omgevingsplan. Hiervoor zul je dus een maatwerkregel moeten opnemen in het nieuwe deel van het omgevingsplan. Zie de voorbeeldregels in module A5 van de Staalkaart bodem van het programma Bodembeheer van de Toekomst.</p> <p>Indien je een soepelere terugsaneerwaarde voor één of meerdere stoffen hanteert dan vanuit het Bal volgt (lees: aansluiten bij de bodemfunctieklasssekaart), dan kun je ook overwegen om initiatiefnemers de mogelijkheid te geven om een verzoek te doen om een maatwerkvoorschrift. In beleidsregels kun je aangeven hoe je omgaat met verzoeken om via een maatwerkvoorschrift een afwijkende terugsaneerwaarde toe te staan.</p>
Kun je bij het slopen van (asbestverdachte) gebouwen een onderzoeksplicht voor asbest opnemen? Is dat mogelijk in het Bbl?	<p>Om deze vraag te beantwoorden, gaan we eerst in op wat het rijk geregeld heeft voor bodemonderzoek. Vervolgens gaan we in op de mogelijkheden voor gemeenten om maatwerkregels of eigen autonome regels in het omgevingsplan op te nemen.</p> <p>Wat heeft het rijk geregeld?</p> <p>De regels uit paragraaf 5.2.2 van het Bal (in combinatie met de bruidsschatregels voor bouwen op bodemgevoelige locaties) voorzien in een verplichting om een bodemonderzoek uit te voeren voorafgaand aan:</p> <ul style="list-style-type: none">- het bouwen (van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie);- de activiteit graven in de bodem (par. 4.119 en par 4.120 van het Bal);- de activiteit saneren van de bodem (par 4.121 van het Bal).

Vraag	Antwoord
	<p>De rijksregels voor het slopen van een bouwwerk staan in hoofdstuk 7 van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Hierin is echter geen verplichting opgenomen om voorafgaand aan het slopen een bodemonderzoek uit te voeren. Dit betekent dat bij het slopen van een gebouw (ook al is daarbij sprake van bijvoorbeeld een asbestdak) de rijksregels <u>geen</u> verplichting stellen om een bodemonderzoek uit te voeren. Die verplichting geldt er uiteraard wel als naast het slopen tevens sprake is van de activiteiten graven in de bodem, saneren van de bodem of bouwen (van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie).</p> <p>Mogelijkheden voor maatwerkregels of autonome regels in het omgevingsplan</p> <p>In het Bbl is <u>geen</u> mogelijkheid voor het stellen van maatwerkregels over paragraaf 7.1.1 Bbl. Wel is het mogelijk om een andere (autonome) regel in het omgevingsplan over bodemonderzoek voorafgaand aan het slopen op te nemen. Het verplichten van een bodemonderzoek voorafgaand aan het slopen kan bijvoorbeeld gekoppeld worden aan concrete locaties of situaties (bijvoorbeeld in geval van de aanwezigheid van een asbestdak zonder dakgoot of met een kapotte dakgoot). Het is belangrijk om deze regel goed te motiveren en ook het oogmerk van die regel te vermelden. In dat geval is wel van belang dat het oogmerk van die regel anders is dan de oogmerken die in artikel 7.2 van het Bbl zijn opgenomen, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"><i>a. het waarborgen van de veiligheid en het beschermen van de gezondheid in de directe omgeving van bouw- en sloopwerkzaamheden;</i><i>b. het waarborgen van duurzaamheid bij het scheiden van bouw- en sloopafval op een bouw- en sloopterrein; en</i><i>c. het waarborgen van duurzaamheid bij de emissie van stikstofverbindingen naar de lucht bij het feitelijk verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden</i> <p><i>NB: Wat onder a wordt bedoeld is de veiligheid en beschermen van de gezondheid in de directe omgeving tijdens het slopen. Dit mag dus niet het oogmerk van een de regel zijn. Je kunt beargumenteren dat het beschermen van de gezondheid van toekomstige gebruikers van locaties (wat een logisch oogmerk is voor het eisen van een bodemonderzoek bij het slopen) een ander oogmerk is.</i></p>
<p>Hoe zit het met bodemonderzoek onder de Omgevingswet en welke mogelijkheden hebben gemeenten om eigen regels te stellen?</p>	<p>Als je de algemene regels uit het Bal (paragraaf 5.2.2) en de bruidsschat volgt, dan is er volgens de Rijksregels altijd vooronderzoek volgens NEN 5725 nodig. Afhankelijk van het resultaat van het vooronderzoek is verder bodemonderzoek (NEN 5740 en/of NEN 5707) nodig. Gemeenten willen daarvan afwijken, zeker in de gebieden waarvan al heel veel of juist niets bekend is over de bodemkwaliteit. Dat is mogelijk, door het aanwijzen van aandachtsgebieden en het regelen van de noodzaak of verplichting om bepaald type bodemonderzoek te verrichten. Aandachtspunt is dat als er gegraven wordt en de grond elders wordt toegepast, er wel een milieuverklaring bodemkwaliteit nodig is om te laten zien dat toepassing veilig is. Los hiervan heeft de</p>

Vraag	Antwoord
	opdrachtgever van het werk verplichtingen in verband met arbeidsomstandigheden (CROW 400). Zie ook het juridisch frame en het informatieblad voor het onderwerp voorafgaand bodemonderzoek van het programma Bodembeheer van de Toekomst en de webpagina voorafgaand bodemonderzoek op de website van het Informatiepunt Leefomgeving.
Met welk kerninstrument van de Omgevingswet kun je een specifieke aanpak of opgave (van een bepaald thema), zoals lood in de bodem het beste aanpakken ?	Uiteraard kun je in het Omgevingsplan regels voor bijvoorbeeld lood opnemen. Wil je een aanpak initiëren, dan is het te overwegen om te kiezen voor een (onverplicht) Omgevingsprogramma. Dan maak je duidelijk wat de aanpak is, welke maatregelen door het bestuursorgaan zelf genomen worden (bijvoorbeeld sanerende maatregelen, communicatie, subsidie, etc) en of er een voornemen bestaat om regels op te nemen in het omgevingsplan. Op de website van het Informatiepunt Leefomgeving staat meer uitleg over bodem en het instrument programma.
Past het opnemen van een XML-bestand bij de indieningsvereisten wel binnen de oogmerken van het Bal?	Er is al een grondslag voor het aanleveren van bodemonderzoeksgegevens bij de verschillende activiteiten die past binnen de oogmerken van het Bal. Het opnemen van een maatwerkregel waarin deze gegevens in een specifiek format worden gevraagd sluit aan bij dezelfde oogmerken als opgenomen in het Bal of het Omgevingsplan.
Hoe handhaaf je op het niet indienen van een bodemonderzoeksrapport in XML-format?	Bij het bouwen van een bodemgevoelig gebouw kun je de verplichting tot het indienen van de resultaten van een bodemonderzoek in XML-format, onderdeel maken van de indieningsvereisten van de omgevingsvergunning (zie artikel 5.3.7 lid 2 staalkaart Aanvullingsspoor bodem, module A2 bouwen op verontreinigde bodem). In dat geval kun je de vergunningaanvraag eventueel buiten behandeling laten indien het bodemonderzoeksrapport niet in XML-format is ingediend (na eerst op grond van de Algemene wet bestuursrecht om aanvullende gegevens te hebben gevraagd). Bij de milieubelastende activiteiten graven (in bodem met kwaliteit < of > Interventiewaarde) respectievelijk saneren in het Bal waarbij je in het omgevingsplan een maatwerkregel hebt opgenomen met de verplichting om de resultaten van bodemonderzoeken in XML-format in te dienen (zie artikelen 5.4.3 lid 2 en 5.4.14 lid 2 staalkaart, module A3 graven in de bodem en artikel 5.4.21 lid 2 module A5 saneren van de bodem), kun je handhaven (zie H5 Algemene wet bestuursrecht en H18 Omgevingswet) op het betreffende artikel van het Bal (4.1221/4.1229 voor graven resp. 4.1239 voor saneren) in combinatie met de maatwerkregel daarop.
Wat zijn de mogelijkheden met betrekking tot invasieve exoten?	Een gemeente kan (aanvullend) regels opnemen in het omgevingsplan aan het voorkomen van verspreiding van invasieve exoten bij het grondverzet. Maar moet daarbij rekening houden met de bevoegdheden van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de provincie. De eventuele regels in het omgevingsplan mogen niet in strijd zijn met de regels uit de Europese Verordening, de regels uit paragraaf 11.2.10 van het Bal en eventuele regels uit de omgevingsverordening van de provincie. Afstemming met het ministerie van LNV en de provincie is daarom van belang.

Vraag	Antwoord
	<p>Regels voor opzettelijke activiteiten aan invasieve uitheemse soorten: De minister van LNV is het bevoegd gezag voor opzettelijke activiteiten die tot de introductie of verspreiding van de volgende invasieve uitheemse soorten (kunnen) leiden: soorten van de Unielijst, soorten waarvoor noodmaatregelen zijn en Japanse duizendknoop, Sachalinse duizendknoop en bastaardduizendknoop. In deze gevallen kan gemeente geen regels stellen als die regels bedoeld zijn voor natuurbescherming, gezondheid of milieu. Want hiervoor zijn in paragraaf 11.2.10 van het Bal al uitputtend regels gesteld. Het is wel mogelijk om regels te stellen om een andere reden. Een voorbeeld hiervan is het voorkomen van schade. Sommige invasieve exoten kunnen bijvoorbeeld schade aanbrengen aan kades of oevers.</p> <p>Regels voor onopzettelijke activiteiten of voor andere soorten De minister van LNV is niet het bevoegd gezag voor onopzettelijke activiteiten die tot introductie of verspreiding van de hiervoor genoemde soorten (kunnen) leiden. En ook niet voor activiteiten (opzettelijke of onopzettelijke) die tot introductie of verspreiding van andere soorten (kunnen) leiden. De gemeente kan daarvoor regels stellen. Die reden mag dan ook natuurbescherming, gezondheid of milieu zijn.</p> <p>Afstemming van belang: De gemeente die regels stelt, moet die wel goed afstemmen met de minister van LNV. En eventueel ook met de provincie als het om een soort gaat die onder de provinciale taak valt. Die soorten staan in bijlage VC van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Er zijn drie redenen om af te stemmen:</p> <ul style="list-style-type: none">- het tegengaan van invasieve exoten is een taak van de minister van LNV of provincie;- de minister van LNV kan nagaan of de invasieve-exoten-basisverordening de gemeentelijke regel mogelijk maakt;- de minister van LNV kan nagaan of zij de Europese Commissie op de hoogte moet brengen over de gemeentelijke regel. <p>Let op: Dit is een concept antwoord. Over dit antwoord vindt nog afstemming plaats met het ministerie van LNV.</p>

Werk sessie Aanvullingsbesluit, 28 september 2021

Vraag	Antwoord
Continueren van huidige lokaal beleid: voorbereiding en prioriteiten stellen	
Ik wil huidig lokaal beleid (anders dan onderdelen die in de bruidsschat komen) continueren. Hoe kan/moet ik te werk gaan? We hebben een beperkt aantal uren. Waarmee moet ik beginnen?	<ul style="list-style-type: none">- Zie hiervoor het stappenplan uit de Wegwijzer bodem in de Omgevingswet - Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl) (zie hoofdstuk 4 over het omgevingsplan)- zie ook de plenaire presentatie bij de werksessie; afpellen van beleidsdocument(en)- gebruik het aantekeningenformat dat gemaakt is door Bodembeheer van de Toekomst en loop (met behulp van de juridische frames) de verschillende onderwerpen langs- help elkaar binnen regionaal verband: Onderwerpen die regionaal op dezelfde manier geregeld zijn, kun je ook regionaal uitzoeken en daarbij de taken verdelen. (let wel: check op aansluiting omgevingsvisie PER GEMEENTE) <p>Prioriteren: strengere regels eerst overzetten naar het omgevingsplan zodat deze direct gelden voor initiatiefnemers; soepelere regels kan ook via beleidsregel in combinatie met de mogelijkheid om een maatwerkvoorschrift aan te vragen door een initiatiefnemer.</p>
Om een jojo-effect in regels te voorkomen: wat moet ik echt nu regelen (om per inwerkingtreding werkend te hebben)?	<p>Het is belangrijk om in ieder geval de onderwerpen te regelen (lees: (maatwerk)regels in het nieuwe deel van het omgevingsplan op te nemen) die strenger zijn dan de rijksregels of de regels die in het tijdelijk deel van het omgevingsplan komen. Als je dit namelijk niet doet, dan gelden deze strengere lokale regels niet meer voor initiatiefnemers. En kun je daar bij toezicht en handhaving geen gebruik meer van maken. Realiseer je dat de algemene regels uit het Bal en het tijdelijk deel van het omgevingsplan vóór gaan op 'regels' die in de nota bodembeheer staan.</p> <p>Voor onderwerpen waarbij de gemeente soepelere regels wil stellen, is de urgentie minder hoog. Een initiatiefnemer heeft namelijk de mogelijkheid om een verzoek te doen om een maatwerkvoorschrift (dan wel via een omgevingsvergunning bij een buitenplanse omgevingsplanactiviteit). Via een maatwerkbesluit kun je als bestuursorgaan aangeven dat je akkoord bent met dit verzoek om een maatwerkvoorschrift.</p>
Hoe moeten we nou omgaan met beleidsregels, wat moeten we daarvoor regelen, waar moet dit landen?	<p>Beleidsregels zijn regels die gericht zijn tot een bestuursorgaan zelf. Het zijn regels die bijvoorbeeld aangegeven hoe het bestuursorgaan omgaat met een aanvraag voor een omgevingsvergunning, op welke wijze de zorgplicht geïnterpreteerd wordt of op welke wijze een bepaald begrip bij toezicht en handhaving geïnterpreteerd wordt (bijvoorbeeld tijdelijke uitname). Beleidsregels die gebaseerd zijn op de huidige regelgeving, kun je onder de Omgevingswet continueren (ervan uitgaande dat deze regels onder de Ow terugkomen). Wel dien je de beleidsregels aan te passen op terminologie en dien je de grondslagen aan te passen aan het nieuwe stelsel. Opnieuw vaststellen van de beleidsregels zal daarom nodig zijn.</p>

Vraag	Antwoord
<p>We willen beleidsneutraal over naar de Omgevingswet. Op welk onderdeel is de kans het grootste dat er een 'gat' valt? Waar moeten we ons op voorbereiden?</p>	<p>Het is belangrijk je te realiseren dat je bij de inwerkingtreding te maken hebt met een nieuw wettelijk stelsel, dat bestaat uit een combinatie van algemene regels in het Bal, instructieregels van het rijk en provincies aan gemeenten, een bruidsschat met regels in het tijdelijk deel van het omgevingsplan en een overgangsrechtbepaling die het gebiedsspecifieke beleid (art 44 Bbk) en de bodemfunctiekaart (art 55 Bbk) gelijkstelt aan het tijdelijk deel van het omgevingsplan. Dit kun je zien als een soort 'startpakket'. Binnen het startpakket is veel afwegingsruimte voor gemeenten. De truc is om na te gaan of je uit de voeten kan met het startpakket of dat er iets in het startpakket ontbreekt of dat er iets is wat je aan het startpakket niet bevalt. Om dit te onderzoeken heeft het programma Bodembeheer van de Toekomst zogenaamde juridische frames en een aantekeningenblad ontwikkeld. Het is goed om het aantekeningenblad te gebruiken, dat zet je misschien op het spoor van iets dat je bent vergeten. Ook helpt het om in regionaal verband te sparren en daar ook de Omgevingsdienst in te betrekken. Inmiddels zijn meerdere Omgevingsdiensten bezig met een analyse.</p> <p>Daarbij is het goed om te letten op de term 'beleidsneutraal overgaan'. Het Rijk vult dat voor de rijksregels in met de algemene regels in het Bal en voor de onderwerpen die niet meer op rijksniveau geregeld worden met de bruidsschat. Beleidsneutraal overgaan op lokaal niveau is iets anders, want dat is waarschijnlijk uitgewerkt in de Nota bodembeheer. Het is aan te bevelen om de nota te leggen naast de algemene regels en de bruidsschat. Staan er waardevolle dingen in de nota, die je wilt behouden? Dan zul je dat moeten regelen (maatwerkregel of decentrale regel, anders val je terug naar de algemene regels en de bruidsschat).</p> <p>Praktijkvoorbeeld: volgens de algemene regels uit het Bal moet de dikte van een leeflaag 1 meter zijn. Als in de Nota bodembeheer of een ander beleidsdocument een andere dikte staat die iedereen gewend is en ook bevalt, dan zul je iets moeten doen om die regel te behouden. Dat kan door een maatwerkregel op te nemen in het omgevingsplan. Een alternatief is om een initiatiefnemer steeds een verzoek te laten doen om via maatwerkvoorschrift een geringere dikte te vragen. Via een beleidsregel kun je als bestuursorgaan aangegeven hoe je omgaat met verzoeken om maatwerkvoorschriften voor dit onderwerp.</p> <p>Ander praktijkvoorbeeld: In het Bal staat dat de terugsaneerwaarde bij het saneren van de bodem gelijk is aan de waarde die volgt uit de bodemfunctieklassekaart. Staat in het huidige lokale of provinciale bodembeleid iets anders, dan kun je die andere waarde via een maatwerkregel in het nieuwe deel van het omgevingsplan vermelden. In de staalkaart bodembeheer (module saneren van de bodem) staat hier een voorbeeld voor.</p>
Relatie met de omgevingsverordening	
<p>Hoe werken de regels van de provincie door op het gemeentelijke beleid?</p>	<p>De Omgevingswet stelt dat de gemeente gaat over grondkwaliteit en de provincie over grondwaterkwaliteit. Dat terwijl grond en grondwater in hetzelfde natuurlijke systeem zitten en</p>

Vraag	Antwoord
	<p>onderling stoffen uitwisselen. Als de provincie instructieregels voor het grondwater stelt, bijvoorbeeld om toekomstig drinkwater te beschermen, dan zal de gemeente daar invulling aan moeten geven. Als de provincie direct werkende regels voor bepaalde activiteiten in de omgevingsverordening stelt, kan dat dit ook doorwerken als de gemeente eveneens regels aan deze activiteiten wil stellen. Het is te adviseren om hier snel contact met de provincie over te hebben, zodat de regels vooraf besproken zijn. Provincies organiseren echter ook inspraak bij het opstellen van de omgevingsverordening.</p>
Overzetten van tijdelijk deel naar het nieuwe deel van het omgevingsplan	
<p>Onze gemeente gaat het Omgevingsplan gefaseerd (per deelgebied) omzetten naar het definitieve Omgevingsplan. Hoe moet ik daar vanuit bodem op inspelen? Er zijn namelijk best wat regels die voor de hele gemeente gelden, en niet voor één bepaald deelgebied.</p>	<p>Veel van de decentrale bodemregels (of misschien wel breder voor de milieuregels) gelden voor de hele gemeente en niet slechts voor een deelgebied. Als binnen de gemeente is afgesproken om het nieuwe deel van het omgevingsplan per deelgebied op te bouwen, is de vraag of je voor de bodemregels daarop aansluit of ervoor kiest om bodemregels op één moment voor de hele gemeenten om te zetten. Nadeel van het opbouwen van het omzetten van de bodemregels per deelgebied is, dat dan voor een deel van de gemeente nog de regels uit het tijdelijk deel van het omgevingsplan gelden terwijl de regels voor een ander deel van de gemeente al in het nieuwe deel van het omgevingsplan staan. Het is daarom belangrijk om al vroegtijdig in gesprek te gaan met de projectleider of het projectteam dat verantwoordelijk is voor het omgevingsplan en hen deelgenoot maken van dit vraagstuk.</p>
<p>Hoe maak je zichtbaar welke onderdelen uit de nota bodembeheer na inwerkingtreding van de Omgevingswet hun waarde behouden? Hoe informeer je initiatiefnemers?</p>	<p>Uiteindelijk maak je het voor initiatiefnemers duidelijk door direct werkende regels om te zetten naar het nieuwe deel van het omgevingsplan. Aan de Omgevingswet aangepaste beleidsregels kun je in een apart document opnemen en laten vaststellen. Uitleg over het beleid en de regelgeving kan in een apart document of op de website.</p> <p>Zolang de nota bodembeheer nog niet is omgezet naar het nieuwe deel van het omgevingsplan en/of vertaald is in aangepaste beleidsregels, kun je ervoor kiezen om een soort addendum bij de nota bodembeheer uit te brengen, waarin je 1) duidelijk maakt welke onderdelen uit de nota bodembeheer van rechtswege onderdeel zijn van het tijdelijk deel van het omgevingsplan; 2) welke onderdelen als beleidsregels gelezen kunnen worden en 3) terminologie en verwijzingen naar de regelgeving aanpast aan het nieuwe stelsel.</p>
<p>Kan ik alvast een deel van het tijdelijk deel omgevingsplan overzetten naar het nieuwe deel van het omgevingsplan en een ander deel in het tijdelijk deel van het omgevingsplan laten staan?</p>	<p>Het is niet mogelijk om een afzonderlijk omgevingsplan voor bodem te maken. Iedere gemeente maakt slechts één (integraal) omgevingsplan. Wel kan alvast voorbereidend werk uitgevoerd worden, zodat uitgewerkte artikelen en artikelsgewijze toelichting klaarliggen om opgenomen te worden in het nieuwe deel van het omgevingsplan op het moment dat deze voor de eerste keer vastgesteld gaat worden. Deze wijziging - indien alleen betrekken hebbend op bodemaspecten -</p>

Vraag	Antwoord
	zou je als een 'paraplu-wijziging bodem' kunnen beschouwen. De meeste gemeenten duiden dit aan met de term thematische wijziging van het omgevingsplan.
Relatie met het DSO	
Hoe zorg ik ervoor dat de regels in het tijdelijk deel van het omgevingsplan zichtbaar worden in het DSO?	Het rijk zorgt ervoor dat de regels uit de bruidsschat beschikbaar komen als toepasbare regels (voor de bodemregels uit de bruidsschat is dat in oktober 2021 al uitgevoerd voor het onderdeel aanvragen; voor het onderdeel vergunningcheck volgt dat later). Bestemmingsplannen die via overgangsrecht gelijkgesteld zijn aan het tijdelijk deel van het omgevingsplan en nu beschikbaar zijn via ruimtelijkeplannen.nl zijn ook automatisch zichtbaar via het DSO. Gebiedsspecifiek beleid (art 44 Bbk) en de bodemfunctiekaart (art 55 Bbk) die via overgangsrecht* eveneens gelijkgesteld zijn aan het tijdelijk deel van het omgevingsplan, worden niet vanzelf zichtbaar in het DSO. Een gemeente zal er zelf voor moeten zorgen dat dit deel van het tijdelijk deel van het omgevingsplan zichtbaar wordt in het DSO, bijvoorbeeld door een link aan te brengen naar het gebiedsspecifieke beleid en de bodemfunctieklassekaart. * Zie de webpagina Overgangsrecht Besluit bodemkwaliteit - Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl) onder het kopje 'bodemkwaliteitskaarten en bodemfunctieklassekaarten'
Hoe zorg ik ervoor dat regels in het nieuwe deel van het omgevingsplan zichtbaar worden in het DSO?	Bij het uitwerken of overzetten van regels in het nieuwe deel van het omgevingsplan, moet de gemeente tevens de vertaling naar toepasbare regels maken. Dat betekent dat vragenbomen aan de vergunningcheck toegevoegd moeten worden. Als via decentrale regels een vergunningplicht, meldplicht of een verplichting om gegevens en bescheiden aan te leveren is toegevoegd dan wel dat via maatwerkregels extra gegevens en bescheiden aangeleverd moeten worden bij een meld- of informatieplicht die het rijk al geregeld heeft, zal de gemeente ook het onderdeel aanvragen moeten aanvullen. Zie voor meer informatie over het maken en aanleveren van toepasbare regels: Toepasbare regels maken en aanleveren - Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)
Hoe worden regels van rijk, provincie, waterschap en gemeente zichtbaar in het DSO? Wie is verantwoordelijk voor de onderlinge afstemming?	De rijksoverheid zorgt voor de uitwerking van toepasbare regels voor de activiteiten uit het Bal en de bruidsschat. Voor de decentrale regels zijn de provincies (voor de omgevingsverordening), gemeenten (voor het omgevingsplan) en waterschappen (voor de waterschapsverordening) zelf verantwoordelijk. Een initiatiefnemer krijgt in het DSO al deze toepasbare regels te zien (via de module 'regels op de kaart'). Ieder bestuursorgaan is dus verantwoordelijk voor de eigen regels. De onderlinge afstemming vindt (als het goed is) plaats op het moment dat de regels in resp. de omgevingsverordening, het omgevingsplan of de waterschapsverordening worden voorbereid.